

δέκα λεπτά, κρατῶν δέσμην τραπεζικῶν γραμματίων, τὰ ὅποια ἔθεσεν ἐπὶ τῆς τραπεζῆς. Ὁ Ἰάκσων ἀνηγέρθη διὰ νὰ τὰ ἐξετάσῃ ἐκ τοῦ πλησίον καὶ νὰ σημειώσῃ τὸ σύνολον εἰς τὸ χαρτοφυλάκιόν του. Εἰς τὴν ἐσηκώθη ἐπίσης ὑπὸ τὴν πρόφασιν νὰ παρὰτῆρήσῃ εἰκόνα τινὰ, ἀνηρτημένην ἀνωθεν τῆς καπνοδόχης. Ἦμην συνεννοημένος μετὰ τοῦ Ἰάκσωνος περὶ τοῦ συνθήματος τῆς ἐκτελέσεως, καὶ ἐπλησιάζαμεν εἰς τὴν κρίσιμον στιγμὴν. Ὁ ἀπιστῶν Δουβάρλ ἀνηγέρθη ἐπίσης καὶ προσήλθον ἐπὶ τοῦ Ἰάκσωνος ἀστραπηδὸλον βλέμμα.

Ἀφοῦ ὁ Ἰάκσων ἐξήτασε τὰς συναλλαγματικὰς, ἤρχισε νὰ μετρά τὰ τραπεζικὰ γραμματῖα μεγαλοφώνως.

«Ἐν, δύο, τρία, τέσσαρα, πέντε!»

Ἀμὰ τῇ ἐκφωνήσει τοῦ ἀριθμοῦ τούτου, ὅστις ἦτο τὸ σύνθημά μας, ἐρρίφθη κατὰ τοῦ Βρέττωνος, ὅστις ἐκάθητο πλησίον του. Τὴν αὐτὴν στιγμὴν ἐγὼ ἐκύλισα τὸν Δουβάρλ εἰς τὸ ἔδαφος, δι' αἰφνιδίου ὑποσκελισματος καὶ ἀρπάζων τὸν Λεβασσάρ ἐκ τοῦ λαιμοῦ, ἔθηκα τὸ ὄπλον μου εἰς τὸ σῶς του.

«Ζήτω! ἀνέκραξεν ὁ Ἰάκσων,

— Ζήτω!» ἀπεκρίθην.

Πρὶν οἱ κακοῦργοι συνέλθουν ἐκ τῆς ἐκπλήξεώς των, ὁ Λεβασσάρ καὶ ὁ Βρέττων ἦσαν στερεῶς δεδεμένοι καὶ δεσμευμένοι, ἀλλ' ὁ Δουβάρλ μᾶς ἔδωκε περισσότερον κόπον.

Ὁ Λεβασσάρ ἐφώναζε, ἤφριζε καὶ ἠπειλεῖ νὰ θραύσῃ τὴν κεφαλὴν του ἐπὶ τοῦ τοίχου. Οἱ δύο ἄλλοι ἦσαν γαληνώτεροι. Ἀφοῦ συνεσφίγξαμεν καλῶς τὰ δεσμά των καὶ συνηθροίσσαμεν τὸν καρπὸν τῆς κλοπῆς των, ἐγκατελείψαμεν τὸ Βάκ-Κοτάζ θριαμβευτικῶς. Ἡ ὑπνέτρια τῆς οἰκίας ἐξῆλθε πιθανῶς διὰ νὰ προειδοποιήσῃ τὴν κυρίαν τῆς περὶ τῆς καταστροφῆς.

Μετὰ μίαν ὥραν οἱ τρεῖς ἀνθρωποὶ μου ἦσαν φυλακισμένοι, καὶ ἔτρεξα εἰς τὸν Κον Βελλεδίων, διὰ νὰ τῷ ἀναγγείλω τὴν ἐπιτυχὴ ἐκβασιν τῆς ἐπιχειρήσεώς μας. Δὲν θὰ προσπαθῆσω νὰ περιγράψω τὴν χαρὰν του. Ἡ τιμὴ του ὡς ἐμπόρου ἐσώθη καὶ ἐμελλε νὰ νυμφευθῇ.

Οἱ τρεῖς συνένοχοι κατεδικάσθησαν εἰς

δεκαετὴ ἐξορίαν. Ὁ Βρέττων ὅστις ἦτο μᾶλλον ἐνοχος, ἐμελλε νὰ ὑποβληθῇ εἰς μεγαλύτεραν τιμωρίαν· ἡ μαρτυρία ὅμως ἦν ἔκαμα διὰ τὴν μετάνοιάν του ἐμετρίχσε τὴν καταδίκην του.

Ἐπιβιβαζόμενος ἐπὶ τοῦ πλοίου, τὸ ὁποῖον ἐμελλε νὰ φέρῃ αὐτὸν εἰς Αὐστράλιαν, ὁ Λεβασσάρ μοι ἐφώναζε γαλλιστὶ ὡς λυσσῶν:

«Θὰ σ' ἐπανεύρω κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν μου καὶ θὰ σ' ἐκδικηθῶ».

Εἶμαι πολὺ συγνετισμένος εἰς τὰς ἀπειλὰς ταύτας, ὥστε ἀντὶ νὰ συγκινηθῶ τῷ ἀπῆντησα μειδιῶν.

«Ἐ! λοιπόν! καλὴν ἐντάμωσιν!»

ΚΑΛΔΙΡΡΟΗ ΑΝΤΩΝΙΑΔΟΥ.

(Ἐκ τοῦ Γαλλικοῦ).

ΕΠΑΝΑΣΤΑΣΙΣ ΝΙΚΟΤΣΑΡΑ

ΚΑΙ ΒΛΑΧΑΒΑ.

(1806—1807).

ὑπὸ

ΚΩΝΣΤ. ΣΑΘΑ.

Σημ. Κατ' αὐτὰς ἐκδίδεται ἐκ τῶν καταστημάτων Ἀνδρέου Κορομηλᾶ ὀγκωδέστατον σύγγραμμα τοῦ κυρίου Κωνσταντίνου Σάθα, ἐπιγραφόμενον «Ἡ Τουρκοκρατουμένη Ἑλλάς». Ἀδείξ. δὲ τοῦ συγγραφέως ἀποσπῶντες, μεταφέρομεν εἰς τὰς στήλας τοῦ Ἰλισσοῦ τὴν ἐξιστόρησιν τῆς περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ παρόντος αἰῶνος ἐκτραγείσης Ἑλληνικῆς ἐπαναστάσεως, ἣν αἰσχρῶς καὶ πάλιν ἐγκατέλειπον οἱ ὑποκινήσαντες αὐτὴν ὁμόθητικοι Ῥῶσσοι.

α' Ολίγον πρὸ τῆς ἐλεύσεως τοῦ Ῥώσου Ναυάρχου Σινιάδιν⁽¹⁾, ὁ ἄγριος τῶν

Σημ. Ἰλισσοῦ. Αἱ σημειώσεις καὶ τὰ ἐπίσημα ἔγγραφα παραλείπονται.

(¹) Κηρυχθέντος τοῦ κατὰ τῆς Τουρκίας πολέμου ὑπὸ τῶν κατὰ τοῦ Ναπολέοντος συμμαχοῦν δυνάμεων Ἀγγλίας καὶ Ῥωσσίας, οἱ στόλοι αὐτῶν κατῆλθον εἰς τὸ Αἰγαῖον Πέλαγος καὶ ἀπέκλεισαν τὸν Ἑλλήσποντον, ὥς λεπτομερῶς ἐξιστορεῖ ὁ Κ. Σάθας.

Ἰωαννίνων σατράπης, κύριος ἤδη ὢν τῆς Ἡπειροῦ, Στερεᾶς Ἑλλάδος, Πελοποννήσου καὶ Θεσσαλίας, παντοιοτρόπως προσεπάθησεν ἵνα καταστρέψῃ καὶ τὴν ἐν Ὀλύμπῳ φωλεὰν τοῦ ἑλληνισμοῦ, παραλύοντος διὰ τῆς καρτερικῆς αὐτοῦ ἀντιστάσεως τὰ σχέδια τοῦ νέου ἐκείνου Φαλάριδος. Τὴν Θεσσαλίαν εἶχον κατακλύσει στίφη ἀγρίων Ἀλβανῶν, οἵτινες μετὰ τῆς συνήθους βαρβαρότητος διήρπαζον καὶ κατέφθειρον πᾶν τὸ ἑλληνικόν. Ἀλλ' οἱ φιλοπόλεμοι τοῦ Ὀλύμπου ἄρματωλοι διὰ τοῦ πυρὸς καὶ τοῦ σιδήρου ἀντέκρουσαν τοὺς ληστὰς τούτους, καὶ τὴν ἐπηρεμένην τοῦ Ἀλῆ ὄφρ' ἔκτελλαν. Ἐπὶ τέλους δὲ οὗτος ἀδυνατῶν, ἵνα διὰ τῆς δυνάμεως κατορθώσῃ τι συντελοῦν εἰς παγίωσιν τῆς ἐν Θεσσαλίᾳ αὐτεξουσιότητός του, προσέφυγεν εἰς τὴν ἐφαρμογὴν τοῦ ἀτίμου τῆς δολοφονίας καὶ τῆς ἀλληλοκτονίας μέσου. Ὅθεν διαφθείρας τινὰς τῶν ἐντοπίων παρὰ τὰ εἰθισμένα ὠνόμασεν αὐτοὺς ἄρματωλοὺς, ἐπὶ τῇ ὑποχρεώσει τοῦ νὰ καταστρέψωσι τοὺς ὑπὸ τῆς Πύλης ἀνεγνωρισμένους. Πρῶτος δὲ τοιοῦτος διωρίσθη ὑπὸ τοῦ Ἀλῆ ἄρματωλὸς Ἐλασσῶνος ὁ ἐκ Βλαχολειβάδου Βλαχοθόδωρος, ἀντὶ τοῦ Νίκου Τσάρρα.

Ὁ τελευταῖος μετὰ τῶν ὑπ' αὐτὸν ἄρματωλῶν τὸν κλεπτικὸν ἀσπασθεὶς βίον ἤρχισε νὰ διατρέχῃ τὴν Θεσσαλίαν, τὰ πάντα φθείρων καὶ ἀπολύων. Ἐπὶ τέλους δὲ συγκροτήσας ἐν τῷ ἐπὶ τοῦ Ὀλύμπου μονιδρίῳ τῆς Παναγίας *σύνοδοκ*, ἀπεφάσισεν ἵνα ἐκδικηθῇ τὸν Ἀλῆν διὰ πρωτακούστου ἰσως πραξικοπήματος. Ὅθεν καταρτίσας ἐν Πλαταμῶνι στολίσκον, καὶ ἀπὸ τρομεροῦ ἄρματωλοῦ εἰς τὸν τρομερώτερον τῶν καταδρομέων μετασχηματισθεὶς, διὰ συνεχῶν ἀποβάσεων περηνόχλει τὰ παράλια τῆς Θεσσαλίας, ἐξαναγκάζων τοὺς κατοίκους χριστιανοὺς καὶ Τούρκους, ἵνα στείλωσιν ἐπιτροπὴν εἰς Κωνσταντινούπολιν καὶ *προσκλαυθῶσιν* εἰς τὸν Σουλτάνον κατὰ τοῦ Ἀλῆ πασᾶ, ὡς ἀνικάνου νὰ διατηρήσῃ τὴν ἡσυχίαν τῶν ὑπὸ τὴν κυδέρνησιν του τόπων. Ναύλοχον δ' ἔχων ὁ Νικοτσάρας τὰς νήσους Σκιάθον καὶ Σκόπελον ἤρξατο ἵνα συλλαμβάνῃ καὶ πᾶν διερχόμενον πλοῖον, μέχρι τοῦ Ἑλλησπόντου ἐκτείνων τὰς πει-

ρατικὰς αὐτοῦ ἐκδρομὰς, καὶ ἐπὶ τῆς κεφαλῆς τοῦ Ἀλῆ ἐπιρρίπτων πᾶσαν τὴν εὐθύνην.

Ἐν ἔτει 1806 ὁ Νικοτσάρας καταδιωχθεὶς ὑπὸ τοῦ ὀθωμανικοῦ στόλου, ἦλθεν εἰς Ὑδραν, καὶ λαβὼν πιστοποιήσιν Ἰονικῆς ὑπηκοότητος παρὰ τοῦ ἐνταῦθα ὑποπροξένου τῆς Πολιτείας, μετέβη εἰς Ἐπτάνησον πρὸς παραχείμασιν. Κατὰ δὲ τὸ ἔαρ τοῦ ἐπομένου ἔτους ἐπανελθὼν εἰς Ὑδραν, ἔλαβεν ἐπίσημον διαβατήριον τῆς κοινότητος, ὅτι μεταβαίνει εἰς τὰς Σποράδας πρὸς στρατολόγησιν ἐθελοντῶν. Ὁ Σινιάδιν γνωρίζων καὶ ἐκ συστάσεων ἐπισήμων καὶ ἐκ φήμης τὰ κατορθώματα καὶ τὴν ἀνδρείαν τοῦ τολμηροῦ καταδρομέως, παντὶ σθένει προσεπάθησεν ἵνα προσοικειούμενος αὐτὸν μεταχειρισθῇ πρὸς ἀποτελεσματικώτερον τῆς Τουρκίας ἀντιπερισπασμόν. Ὅθεν κατὰ πρῶτον μὲν διὰ τοῦ ὑπασπιστοῦ τοῦ Παλατίου, ἀκολούθως δὲ ὁ ἴδιος ἔγραψεν αὐτῷ διαφόρους ἐπιστολάς, προσκαλὼν αὐτὸν, πέμψας καὶ πολεμικὸν πλοῖον πρὸς παραλαβὴν του.

Ἐλθὼν εἰς Τένεδον ὁ Νικοτσάρας συνωμίλησε μετὰ τοῦ Ῥώσου ναυάρχου, καὶ προέτεινεν ἐκστρατείαν παρατολμωτάτην ὑπεσχέθη δὴλονότι ἵνα συγκεντρώσῃ πολυάριθμον ἄρματωλῶν σῶμα, καὶ διασχίζων τὴν Μακεδονίαν καὶ Βουλγαρίαν ἐνωθῇ μετὰ τοῦ ἐν Μολδοβλαχίᾳ Ῥωσικοῦ στρατοῦ, καὶ ὕστερον ῥιπτόμενος εἰς τὴν Σερβίαν βοηθήσῃ τὸν Καραγεώργην. Ὁ Σινιάδιν γνωρίζων τὸν ἡρωϊσμόν τοῦ ῥιψοκινδύνου ἄρματωλοῦ, διαφοροτρόπως ἐνεθάρρυνεν αὐτὸν, ὑποσχθεὶς, ὅτι θέλει παραπλέει τὰ παράλια τῆς Μακεδονίας πρὸς διευκόλυνσιν τῆς ἐκστρατείας, ἢ παραλαβὴν αὐτοῦ ἐν ἀποτυχίᾳ.

Μετὰ τοῦτο ὁ Τσάρας περάσας ἀμέσως εἰς τὴν Στερεὰν Ἑλλάδα διεκοίνωσεν εἰς τοὺς ἄρματωλοὺς τὸ ἡρωϊκὸν αὐτοῦ σχέδιον, παριστῶν εὐκόλον τὴν ἐκτέλεσιν αὐτοῦ, καὶ πολλὰ ἐν ὀνόματι τῆς Ῥωσσίας ἐγγυώμενος αὐτοῖς. Διακόσιοι πεντήκοντα Στερεοελλαδίται προθύμως δεχθέντες, ἵνα συνεκστρατεύσωσιν αὐτῷ μυστικῶς συγκεντρώθησαν εἰς τὰ παράλια τῆς Φθιώτιδος, καὶ διὰ πλοιαρίων μεταβάντες εἰς Σκόπελον ἠνώθησαν μετὰ τῶν ἐκεῖ συνελθόντων ἰσαριθμῶν Θεσσαλῶν, Μακεδόνων, καὶ τινῶν

Αἰγαιοπελαγιτῶν. Ἀφοῦ δὲ τὰ πάντα ἐξω-
μαλύνθησαν, ὁ Νικοτσάρας ὥρκισεν ἅπαντας
ἐπὶ τοῦ εὐαγγελίου, καὶ ἀφοῦ ἀνεπέτασε
τὰς ὑπὸ τοῦ Σινιάδιν σταλείσας τρεῖς ση-
μαίας ἡτοιμάσθη πρὸς ἀπόπλουν.

Τὴν 23 Ἰουλίου ὁ στρατὸς τοῦ Νικοτσά-
ραρ ἀποτελούμενος ἐκ πεντακοσίων πεντή-
κοντα λογάδων, ἀναχωρήσας ἐκ Σκοπέλου
ἀπεβιβάσθη εἰς Κατερίναν τοῦ Ὀλύμπου,
καὶ ὁδεύσας διὰ τῆς κορυφοσειρᾶς τοῦ Πιερίου
ὄρους διήλθε τὰς γεφύρας τοῦ Ἀλιάκμωνος,
Καρσμάκ, καὶ Ἀξιοῦ. Ὁ Νικοτσάρας ἵνα
ἐξαπατήσῃ τοὺς Τούρκους εἶχεν ἀναπετάσει
τουρκικὰς σημαίας διακηρύττων, ὅτι κατὰ
διαταγὴν Σουλτανικὴν ἐστέλλετο ὑπὸ τοῦ
Ἀλῆ πασᾶ πρὸς ἐνίσχυσιν τῶν ἐν Σερβίᾳ
στρατευμάτων. Καὶ οἱ μὲν ἄλλοι Ὀθωμα-
νοὶ ἐπίστευσαν ἐπὶ τοῖς κηρυττομένοις, ἀλλ'
ὁ πασᾶς τῆς Θεσσαλονίκης ὑποπτευθεὶς, ἐ-
στειλε τὸν σερδάρην μὲ τὴν ἐντολὴν ἵνα ζη-
τήσῃ τὰ διαβατήρια. Οὗτος εὐρὼν τὸν Νι-
κοτσάραν διαμένοντα ἐν τῷ σταθμῷ τοῦ
Κουϊμεντσέ, ὡς βασιλικὸν ἄνθρωπον, ἐξ
ὀνόματος τοῦ πασᾶ τὸν παρεκάλεσεν ἵνα
ἔλθῃ εἰς Θεσσαλονίκην πρὸς ἐπιθεώρησιν τῶν
διαβατηρίων, καὶ μετὰ τοῦτο ἐλευθέρως
ἐξακολουθήσῃ τὴν πορείαν του. Ὁ Νικοτσά-
ρας ἰδὼν τὸ σχέδιόν του ἀνακαλυπτόμενον
κατεβίβασεν ἀμέσως τὰς τουρκικὰς σημαίας,
καὶ ἀναπετάσας τὰς χριστιανικὰς ἀπεδίωξε
τὸν σερδάρην· οὗτος ὁμῶς συγκεντρώσας
καὶ ἄλλα στρατεύματα ἦλθε διὰ νυκτός καὶ
ἐπολιορκήσας τοὺς ἄρματωλοὺς, οἵτινες περὶ
τὰ χαράγματα ξιφῆραις ἐφορμήσαντες κατ'
ἐφθειραν τοὺς πολεμίους, καὶ μετὰ τοῦτο
πυρπολήσαντες τὰ ἐν Κουϊμεντσέ χάνια, ἀ-
νῆλθον τὸ Κερκίνιον ὄρος καὶ ἐπροχώρησαν
μέχρι τοῦ Κονιαροχωρίου, τὸ ὅποιον διὰ
τῆς βίας καταλαβόντες διενυκτέρευσαν. Ἐν-
τεῦθεν δὲ ἀπελθόντες ὥδευσαν διὰ τῆς κο-
ρυφοσειρᾶς μέχρι τῆς κωμοπόλεως Βέτερ-
νας καὶ διελθόντες τὸν Στρυμόνα κατέλυ-
σαν εἰς τὸ Δερμὶρ Χισσάρ. Οἱ ἐν Μελενίκῳ
Τούρκοι ἐνισχυθέντες καὶ ὑπὸ πολλῶν Γιου-
ρούκων καὶ Βουλγάρων, κατέλαβον τὴν ἄνω
τοῦ Δ'μὶρ Χισσάρ κλεισούραν καὶ ὀχυρω-
θέντες ἀνέμενον τὸν Νικοτσάραν· ἀλλ' οὗτος
διὰ μόνης τῆς παρουσίας του τρέψας αὐτοὺς
εἰς φυγὴν, εἰσῆλθεν εἰς τὸ Κερκίνιον δάσος

καὶ διηυθύνθη εἰς Νευροκόπον. Πλὴν οἱ Τούρ-
κοι καταλαβόντες ὅλας τὰς διόδους, παρε-
κώλυταν τὴν παραιτέρω πορείαν του. Ὁ
Νικοτσάρας ὀπισθοχωρήσας εἰς Τσέρνοβαν,
καὶ ἀφοῦ ἐπ' ὀλίγον ἐπανεπαύθη, νύκτωρ
διήλθε τὸν ποταμὸν Νευροκόπη, καὶ ἐν σπου-
δῇ διηυθύνθη πρὸς τὸν Αἴμον. Ἐν τούτοις
οἱ Τούρκοι πανταχόθεν συγκεντρωθέντες εἶ-
χον πολιορκῆσαι τὸν Νικοτσάραν, ὅστις βλέ-
πων, ὅτι ἀδύνατος καθίστατο ἡ παραιτέρω
πορεία του, ἠναγκάσθη ἵνα ὑποχωρήσῃ. Ἐπὶ
τοῦ ὄρους Μενοικέως πολιορκηθεὶς ὑπὸ τεσ-
σάρων χιλιάδων Τούρκων, Ἀλβανῶν καὶ
Γιουρούκων, ὑπὸ τὰς διαταγὰς τῶν διοικη-
τῶν τοῦ Νευροκόπου καὶ τῶν Σερράων, ἐπὶ
τρία ἡμερονύκτια ἠγωνίσθη καρτερικώτατα,
καὶ ἐπὶ τέλους ξιφῆρης διασχίσας τοὺς ἐχ-
θροὺς διηυθύνθη πρὸς τὴν Ζίχναν. Ἐν τού-
τοις ἐφθασε καὶ ὁ ναζίρης τῆς Δράμας ἐπὶ
κεφαλῇς πέντε χιλιάδων Τούρκων καὶ Γιου-
ρούκων, ὡς καὶ ἕτεραι τρεῖς χιλιάδες ὑπὸ
τὸν Ἰσμαὴλ βέην τῶν Σερράων. Ὁ δὲ Νικοτ-
σάρας ὀχυρωθεὶς εἰς τὰς κλειθεύρας τῆς
Ζίχνας, συνεκρότητε πολύωρον κατ' αὐτῶν
μάχην, καὶ πολλοὺς καταφθείρας εἰσῆλθεν
εἰς τὴν Ζίχναν, καὶ ἐπὶ ἀπειλῇ πυρός καὶ
σιδήρου ἐξουδετέρωσε τοὺς κατοίκους. Ἀλλ'
ἤδη ὅλος ὁ λεγόμενος καζᾶς τῆς Ζίχνας, ἐξ
ἐβδομήκοντα πέντε χωρίων ἀποτελούμενος,
εἶχε λάβει τὰ ὅπλα, καὶ ὑπὸ τὴν ἀρχη-
γίαν τοῦ δερβέναγα Γιουσούρ Βέη ἐπῆλθε
κατ' αὐτοῦ. Ἐπὶ τρεῖς ἡμέρας οἱ περὶ τὸν
Νικοτσάραν καρτερικώτατα ἀγωνίζονται πρὸς
δεκαπέντε χιλιάδας ἐχθρῶν, καὶ διὰ συνε-
χῶν ἐξόδων ἀποδιώκουσι καὶ καταφθείρου-
σιν αὐτούς. Κατὰ τὸν ἐν Ζίχνα πόλεμον
λέγεται, ὅτι ὁ ἀρχηγὸς βλέπων τὴν ἔλλει-
ψιν πολεμεφοδίων διέταξε τοὺς ἐταίρους ἵνα
μόνον κατ' ἐπισήμων Τούρκων πυροβολῶσι,
καὶ διὰ συνεχῶν ἐξόδων μὲ τὰ ξιφῆ κα-
τακόπτωσιν αὐτούς. Τὴν νύκτα ὁ Νικοτσά-
ρας ἐξαναγκασθεὶς ὑπὸ τῶν ἀποδεκατισθέν-
των συντρόφων του, ἐξέρχεται τῆς Ζίχνας
κατευθυνόμενος πρὸς τὸν Στρυμονικὸν κόλ-
πον, ἔνθα ἤλπιζεν, ὅτι θέλει εὕρει τὰ ῥωσ-
σικὰ πλοῖα. Κατευθυνόμενος ὁμῶς εἰς Πράου-
σταν (Πράβι) εὕρισκει τὴν ἐπὶ τοῦ Ἀγγίστα
ποταμοῦ γέφυραν πεφραγμένην δι' ἄλυσσο-
δέτου πυλῶνος καὶ φρουρουμένην ὑπὸ πολ-

λῶν Τούρκων. Ἀμέσως ἐφορμήσας κόπτει ὁ ἴδιος τὴν ἄλυσον, θραύει τὴν πύλην, καὶ ἀκολουθοῦμενος ὑπὸ τῶν ἐταίρων ἀποδιώκει τοὺς ἐχθροὺς καὶ κατευθύνεται εἰς Πράουσαν. Ἐνταῦθα δὲ ὀχυρωθεὶς καὶ διανυκτερεύσας, περὶ τὰ χαράγματα ἐξέρχεται καὶ διὰ τῆς κορυφουσειρᾶς τοῦ Παγγαίου ὄρους καταβαίνει εἰς Ὀρφανόν, πλὴν μὴ εὐρὼν οὔτε Ῥώσους οὔτε πλοῖα, διὰ τῆς παραθαλασσίας ὁδοῦ εἰσέρχεται εἰς τὴν Χαλκιδικὴν Χερσόνησον καὶ σώζεται ἐν ταῖς Μοναῖς τοῦ Ἀθωνος, ὅθεν διὰ πλοίων ἐπανερχεται μετὰ δίμηναν ἀπουσίαν εἰς Σκόπελον (20 Σεπτεμβρίου). Κατὰ τὴν περίφημον ταύτην ἐκστρατείαν τοῦ καὶ τὴν ἐτι περιφημοτέραν καθοδὸν ὁ Νικοτσάρας ἀπώλεσε τριακοσίους ἐβδομήκοντα ἄνδρας, πολλὰς δ' ἔφερον πληγὰς αὐτὸς τε καὶ οἱ πλείονες τῶν ἐπιζησάντων ἐτέρων.

Ἐν τῷ μεταξὺ τούτῳ συνωμολογήθη ἡ ἐν Τιλσίτ εἰρήνη (7 Ἰουλίου 1807), καθ' ἣν ὁ Ναπολέων ἐπιθυμῶν τὴν μετὰ τοῦ Ἀλεξάνδρου κατὰ τῆς Ἀγγλίας συμμαχίαν, ἐθυσίασε τὰ συμφέροντα τῆς Πύλης, ἥτις χάριν αὐτοῦ τοσούτους εἶχεν ὑποστῆ κινδύνους. Μετ' ὀλίγον δὲ συνομολογήθεισας καὶ ἀνακωχῆς μεταξὺ Ῥωσσίας καὶ Τουρκίας (12/24 Αὐγούστου), ὁ ἐν Τερέδω ναυλοχῶν Σινιάδιν διετάχθη ἵνα λύσῃ τὴν πολιορκίαν τοῦ Ἑλλησπόντου, καὶ ἐντελῶς παύσῃ τὰς κατὰ τῶν Ὀθωμανῶν ἐχθροπραξίας.

Οὕτω λοιπὸν καὶ πάλιν οἱ πολυτλήμονες Ἕλληνες ὑπὸ τῆς ὁμοδόξου Ῥωσσίας ἐγκατελείφθησαν εἰς τὴν ἀγρίαν τῶν Μουσουλμάνων ἐκδίκησιν.

Ἀμα τῇ φυγῇ τοῦ Ῥωστικοῦ στόλου, τὸ Αἶγαϊον πέλαγος ἐπλημμύρησε πειρατῶν· διότι πολλοὶ τῶν παρακολουθησάντων τὸν Σινιάδιν ἀρματωλῶν τῆς Στερεᾶς, ὡς ὁ ἐκ Βάλτου Γιάννης Σταθᾶς, ὁ Καζαζέρνης καὶ ἄλλοι, μὴ θελήσαντες νὰ ἐπανεέλθωσιν εἰς τὰς ἐαυτῶν ἐστίας ἠνώθησαν μετὰ τινων νησιωτῶν καὶ τῶν μετ' ὀλίγον ἐκπατρισθέντων καπεταναίων τοῦ Ὀλύμπου, καὶ ἀνυπολογίστους ζημίας εἰς τοὺς Τούρκους ἐπροξένησαν.

Ὁ Ἀλῆς πασᾶς τῶν Ἰωαννίνων, ἅμα μαθὼν τὴν ἐκστρατείαν τοῦ Νικοτσάρα ἐ-

φρύαξεν ἐκ λύσσης, καὶ ἐν τῇ λυσσῷδαι ὀργῇ τοῦ ἠπείλησεν, ὅτι θὰ πνίξῃ τὸν Ὀλύμπου εἰς τὸ αἷμα. Ὅθεν ἀμέσως ἄλλεπάλληλα στίφη Ἀλβανῶν εἰσέβαλλον εἰς τὴν Θεσσαλίαν, καὶ εἰς τὸ πῦρ καὶ τὸν σίδηρον παραδῶσαντες τὴν ἀτυχῇ ταύτην χώραν, ἀνεξαιρέτως προσέβαλλον τοὺς χριστιανούς ἀρματωλούς. Οὗτοι δὲ ἥρωϊκώτατα διεκδικήσαντες τὴν γῆν τῶν σπιθαμῶν πρὸς σπιθαμὴν ἐπὶ τέλους ἐνέδωκαν εἰς τὰ πλῆθη τῶν πολεμίων. Φεύγοντες λοιπὸν τὴν λύσσαν τοῦ Ἀλῆ οἱ ἀρματωλοὶ τοῦ Ὀλύμπου, ἐν οἷς διέπρεπον οἱ Βλαχάδας, Λαζαῖοι, Γσαχίλας, Μπιζώτης καὶ Σύρος, κατέφυγον εἰς Σκιάθον, καὶ ἐνταῦθα ἐνωθέντες μετὰ τοῦ Σταθᾶ ἐξώπλισαν πειρατικὸν στολίσκον, καὶ διέτρεχον ἀπὸ τοῦ Στρυμονικοῦ κόλπου μέχρι τοῦ Ἑλλησπόντου, καταφθείροντες τὰ παράλια, καὶ αἰχμαλωτίζοντες τὰ τουρκικὰ πλοῖα, τῶν ὁποίων τὰ πληρώματα ἀπανθρώπως κατέσφαζον. Μετ' ὀλίγον προσετέθησαν αὐτοῖς καὶ ἄλλοι Ἕλληνες, ἐν οἷς καὶ ὁ Κολοκοτρώνης, ὁ ἀρματωλὸς τῆς Νιάουσας Ῥομφέης, καὶ ἐπὶ τέλους ὁ Νικοτσάρας.

Ἀμα ἐλθόντος καὶ τοῦ τελευταίου ὁ ἀριθμὸς καὶ τῶν πλοίων καὶ τῶν καταδρομῶν ἐδιπλασιάσθη. Ὅριστικὸς ναύλοχος ὠρίσθη ὁ Σκιάθος, καὶ ὁ καταδρομικὸς στόλος, ἐξ ἐβδομήκοντα περίπου πλοιαρίων ἀποτελούμενος, διηρέθη ἀνὰ δέκα εἰς ταῖφάδες (σώματα), ὧν ἕκαστος ἔφερε τὸ ὄνομα τῆς πατρίδος τοῦ ἀρχηγοῦ, ὡς Βάλτος, Ὀλύμπος, Ἀσπρὴ Θάλασσα (Αἶγαϊον) Σκιάθο, Κασάντρα, καὶ τὰ ἐξῆς. Γενικὸς τοῦ στόλου διοικητὴς (πρῶτος καπετάνιος) ὁμοθυμῶς ὠνομάσθη ὁ Σταθᾶς, καὶ ὑποστόλαρχος ὁ Νικοτσάρας, ἀμφοτέρω ἀνδρες δεδοκιμασμένου ἥρωϊσμοῦ, καὶ ὁδηγοὶ συνετώτατοι. Ἀναλαβὼν τὴν ἀρχηγίαν ὁ Σταθᾶς ἀμέσως διέταξε νὰ ἀπορρίψῃ ἡ Ῥωσικὴ σημαία, καὶ ἀντ' αὐτῆς κατασκευάσας ἀνεπέτασεν ἐπὶ τῆς ναυαρχίδος τοῦ τὴν σημαίαν τοῦ ἑλληνισμοῦ, φέρουσαν ἐπὶ κυανοῦ πεδίου σταυρὸν κατάλευκον. Ἡ παράδοσις καὶ τὰ δημοτικὰ ἄσματα παριστῶσι τὸν Σταθᾶν ἄνδρα πελωρίου ἀναστήματος, τεσσαρακοντούτη περίπου, μὲ μαύρην γενειάδα μέχρι τοῦ στήθους κατερχομένην

μέ μακρὰν καὶ πυκνὴν κόμην ἐπὶ τῶν ὤμων τοῦ ἀφειμένην, ἐνδεδυμένον μέλαν ποδήρες φόρεμα, καὶ ἐπιβαίνοντα πλοίου καταμέλανα ἔχοντας καὶ τὰ ἱστία καὶ τὸ σκάφος. Ἐκτὸς τοῦ Σταθαῦ μέλαν εἶχε χρωματίσει τὸ πλοῖόν του καὶ οὐπαρχηγὸς Νικοτσάρας, μὴ φέρων ὅμως ὡς ἐκεῖνος καὶ τὸ μέλαν φόρεμα.

Οὕτω διοργανισθέντος τοῦ καταδρομικοῦ στόλου, περὶ τὰς ἀρχὰς Ὀκτωβρίου οἱ ταῖφάδες ἔλαβον διαφόρους διευθύνσεις, ὁ δὲ Σταθαῦ κατάμονος ἔπλευσε πρὸς τὸν κόλπον τῆς Θεσσαλονίκης. Ἀποβὰς δὲ καὶ πορθήσας διαφόρους παραλίους κώμας, συνήντησε τουρκικὸν κορβέτον, καθ' οὗ ναυμαχίᾳ νικητὴς ἐγένετο.

Ἀφόβως οἱ ἀτρόμητοι καταδρομεῖς ληϊζόμενοι τὰ παράλια τῆς Εὐβοίας, Θεσσαλίας καὶ Μακεδονίας, ἐξέτειναν καὶ μέχρι τοῦ Ἑλλησπόντου καὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας τὰς ἐκδρομὰς των, προσβάλλοντες καὶ τὰ συναντώμενα τουρκικὰ πλοῖα, ἐμπορικὰ ἢ πολεμικά. Θέλοντες δὲ ἵνα ἐμπνεύσωσι τὸν τρόμον εἰς τοὺς πολεμίους, προέβησαν εἰς ἀνηκούστους ὠμότητες, καὶ ἐπυρπόλησαν κώμας, ἐσφαζαν τοὺς κατοίκους καὶ ἐξηνδραπόδισαν τὰ γυναικόπαιδα. Ἐπὶ τέλους οἱ κλαυθμοὶ καὶ οἱ ὀδυρμοὶ τῶν θυμάτων, καὶ αἱ ἀπελπιστικαὶ ἀναφοραὶ τῶν ἐκτεθειμένων εἰς τὴν λύσσαν αὐτῶν, ἔφθασαν καὶ εἰς τὰς ἀκοὰς τοῦ διδανίου, καὶ ἐπὶ ἀπειλῇ κεφαλικῆς ποινῆς διετάχθη ὁ καπετὰν πασᾶς νὰ καταστρέψῃ τὴν φωλεὰν αὐτῶν. Περὶ τὰ μέσα Νοεμβρίου δύο κορβέτα, καὶ μία φρεγάτα προσέβαλλον τοὺς ἐν Σκιάθῳ καταδρομεῖς· οὗτοι δὲ ἡρωϊκῶς ἀντιστάντες προσεκάλεσαν εἰς βοήθειαν καὶ μίαν ἐκεῖ παραπλέουσαν Ἀγγλικὴν φρεγάταν, ἣτις τὰ μὲν κορβέτα κατεβύθισε, τὴν δὲ φρεγάταν ἐζώγησε.

Ἐκ τούτου οἱ μὲν Ἕλληνες θρασύτεροι κατέστησαν, τὸ δὲ διδάνιον ἠναγκάσθη νὰ διατάξῃ ἀπειλητικῶς τὸν Ἀλῆν, ἵνα παύσῃ τὴν κατὰ τῶν ἀρματωλῶν καταδίωξιν, καὶ ἀποσύρῃ ἀμέσως τοὺς Ἀλβανοὺς ἐξ Ὀλύμπου.

Οἱ καταδρομεῖς προπαρέντες καὶ ὑπὸ τῆς ἐν Κωνσταντινουπόλει Μεγάλῃς ἐκκλησίας, ἀφιεμένης αὐτοῖς, τὰ παρελθόντα ἐγκλήματα, καὶ ἐν ἀπειθείᾳ ἀπειλούσης κατὰ τῆς κεφα-

λῆς τῶν τοὺς κεραυνοὺς τοῦ ἀναθέματος, ἠναγκάσθησαν νὰ διαλυθῶσι, καὶ περὶ τὰς ἀρχὰς Δεκεμβρίου ἐπανῆλθον εἰς τὰς ἐστίαις των, συνωμόσαντες, ὅτι ἅμα τις κινδυνεύει ὅλοι νὰ σπεύσωσιν εἰς βοήθειαν.

Ὅλοι τοῦ Ὀλύμπου οἱ ἀρματωλοὶ κατέλαβον τὰς οἰκείας ἐπαρχίας, ἐκτὸς τοῦ Νικοτσάρα παραχειμάσαντος ἐν Σκοπέλῳ. Μετ' ὀλίγον ὁμως οὗτοι ἐννοήσαντες τὰ κατ' αὐτῶν ὑπὸ τοῦ πανούργου Ἀλῆ τεκταινόμενα, συνάμα δὲ καὶ ὑπὸ μυστηριωδῶν ἀποστόλων διεγειρόμενοι, ἤρξαντο περὶ νέας ἀνταρσίας διαβουλεύεμενοι. Τῶντι περὶ τὰς ἀρχὰς τοῦ ἔτους 1808 Ῥῶσσοι ἀπεσταλμένοι ἐλθόντες ἐκ Σερβίας εἰς τὸν Ὀλυμπον ἔφερον ἐπιστολὰς τοῦ Καραγεώργη καὶ τοῦ παρ' αὐτῷ διατρίβοντος συμβούλου τοῦ Ῥωστικοῦ κράτους Ῥοδοφοινίκη, Ἕλληνας τὸ γένος, δι' ὧν οἱ Ἕλληνες προετρέποντο ἵνα λάβωσι διὰ τελευταίαν φορὰν τὰ ὅπλα ὑπὲρ τῆς ἀπελευθερώσεως τοῦ γένους, μιμούμενοι τὸ παράδειγμα τῆς ὑπὸ τοῦ Καραγεώργη ἀπελευθερωθείσης τότε Σερβίας.

Οἱ Ῥῶσσοι πράκτορες τοσοῦτον ἐντέχνως εἶχον ἐξυφάνει τὰς δολοπλοκίας, καὶ ὁ ἐν Θεσσαλίᾳ ἐπαναστατικὸς ὄργασμός ἐπὶ τοσοῦτον εἶχεν ἐπιταθῇ, ὥστε ὁ ἀρματωλὸς τῶν Χασιῶν Παπᾶ Εὐθύμιος Βλαχάδας περὶ τὰ μέσα Φεβρουαρίου τοῦ 1808 ἔτους συγκαλέσας σύνοδον τῶν καπιταναίων, καὶ παρ' ὧν ἀρχηγὸς ἀναγορευθεὶς ἤρξατο σπουδαίως ἐργαζόμενος καὶ πρὸς προσηλυτισμὸν τῶν ἄλλων τῆς Στερεᾶς Ἑλλάδος ἀρματωλῶν, ἐπὶ τέλους δὲ καὶ τῶν ἐν Τρικκάλοις καὶ Λαρίσση Τούρκων, ὁμοίως μυστατομένων τὴν τυραννικὴν τοῦ Ἀλῆ πασᾶ κατάθλιψιν. Ὁ ἀριθμὸς τῶν συνωμοτῶν ὁσπμέραι κῦζανεν, ἀφ' οὗτου μάλιστα καὶ ὁ τέως δυσπιστῶν πρὸς τὰς Ῥωστικὰς ὑποσχέσεις Νικοτσάρας καταπεισθεὶς ἐνζήλως συνέπραττε. Ἐπὶ τέλους νέα σύνοδος συνελθούσα ἐν Ὀλύμπῳ, ὥρισεν ὡς ἡμέραν ἐκρήξεως τῆς ἐπαναστάσεως τὴν 29 Μαΐου, ἐπέτειον ἡμέραν τῆς πρὸ τριακοσίων πεντήκοντα πέντε ἐτῶν ἀλωθείσης πρωτευούσης τῆς ἑλληνικῆς αὐτοκρατορίας. Ἀλλ' ἐνῷ τὰ πάντα κατ' εὐχὴν πρὸς τὸν ποθητὸν σκοπὸν ἐβάδιζον, κατάπτυστος Ἕλληνας, ὁ ἀρματωλὸς τοῦ Μετσόβου Δεληγιάννης, ἐπρόδωκεν εἰς τὸν Ἀλῆν τὸ τε σχέδιον καὶ τὰς δια-

κλαδώσεις τῆς ἐπαναστάσεως, (1 Μαΐου) μεθ' ἧς καὶ οὗτος ἐνόρκως συνεδέετο.

Οἱ ἐν Ἡπείρῳ συνωμόται εἰδοποίησαν ἀμέσως τὸν Βλαχάβαν περὶ τοῦ κινδύνου· οὗτος δὲ ἀκράτητος ὕψωσεν ἐν Χασίοις τὴν σημαίαν τῆς ἐπαναστάσεως (5 Μαΐου) καὶ μετὰ ἑξακοσίων συνωμοτῶν καταλαβὼν τὴν Καλαμπάκαν (Καστράκι) ἀπέκοψε πᾶσαν μετὰ τῆς Ἡπείρου συγκοινωνίαν, καὶ δι' ἐκτάκτων πεζοδρόμων ἀναγγεῖλας τὰ γενόμενα προσεκάλει καὶ τοὺς ἐπιλοίπους ἀρματολούς εἰς βοήθειαν. Συγχρόνως δ' ἐζήτησε καὶ τὴν σύμπραξιν τῶν ἐν Τρικκάλοις Τούρκων, γράφων αὐτοῖς,

νὰ κάμωμε τὸ ἓνα μας καὶ Τοῦρκοι καὶ
[βραγιάδες,
τὸν τόπον νὰ παστρέψωμε ἀπ' τοὺς Ἀρ-
[βανιτάδες.

Δυστυχῶς ὁμῶς οἱ συνωμόται Τοῦρκοι παλιμβουλήσαντες,

εὗρηκαν τὸ καλλίτερο ὅλοι νὰ σκοτωθοῦνε,
ἔς τὸν παπᾶ Θύμιο σήμερον νὰ μὴ παρα-
[δοθοῦνε.

Ἀπομονωθείς ὁ Βλαχάβας ἐγκατέλειπεν ἐν Καλαμπάκᾳ ἀρχηγὸν τὸν ἀδελφόν του Θεόδωρον, καὶ ἔδραμεν εἰς τὸν Ὀλυμπον ἵνα ἐπιταχύνη τὴν ἔλευσιν τῆς ζητηθείσης συνδρομῆς.

Ὁ ἕτερος τῶν ἀδελφῶν τοῦ Παπᾶ Εὐθυμίου Δημήτριος Βλαχάβας καταλαβὼν ἀμέσως μετὰ τριακοσίων ἐπαναστατῶν τὴν γέφυραν τοῦ Μπαμπᾶ, ἀπεδίωξε τὸν ἐν τῷ Χανίῳ τῆς Κρύας Βρύσης σταθμεύοντα δερβέναγαν Γιουσούφ ἀγᾶν. Μετ' ὀλίγον ὁμῶς ἐνωθέντες μετὰ τούτου καὶ οἱ ἐν Τρικκάλοις σταθμεύοντες Ἀλβανοὶ Βελή-μπεης Ῥούσης ὁ ἐκ Πρεμετῆς, καὶ ὁ Μπεκῆρ ἀγᾶς ἐφώρμησαν κατὰ τῶν ἐπαναστατῶν καὶ λυσσώδως ἐπολέμησαν.

Ἐν τούτοις ὁ Ἀλῆς ἔξω φρενῶν γενόμενος πέμπει ἀμέσως τὸν υἱὸν αὐτοῦ Μουχτάρ πασᾶν ἐπὶ κεφαλῆς πέντε χιλιάδων Τουρκαλβανῶν μετὰ τὴν ἐντολὴν ἵνα τὰ πάντα παραδοθῶσιν εἰς τὸ πῦρ καὶ τὸν σίδηρον. Ὅθεν ἀναχωρήσας ἐξ Ἰωαννίνων ὁ Μουχτάρ ἦλθεν εἰς Μέτσοβον (7 Μαΐου), καὶ παραλαβὼν καὶ τὸν Δεληγιάννην ἀμέσως ὤδευσε κατὰ τῶν ἐν Καλαμπάκᾳ συγκεντρωμένων ἀνταρ-

τῶν. Ἀπὸ πρωῒας τῆς ὀγδόης Μαΐου ἤρξατο λυσσώδης ἀγὼν τῶν ἑξακοσίων Ἑλλήνων κατὰ ἐχθρῶν δεκαπλασίων. Αἱ πρωτοφυλακαὶ τῶν Ἀλβανῶν κατεκόπησαν, καὶ ὁ Μουχτάρ ξιφῆρης ἐμπόδιζε τὴν ὑποχώρησιν τῶν ἀποδεκατιζομένων στρατευμάτων του. Μετὰ δεκάωρον συνεχῇ καὶ λυσσώδη ἀγῶνα οἱ ἐπαναστάται στερούμενοι πολεμοφοδίων καὶ διὰ μόνον τῆς σπάθης ἀγωνιζόμενοι, ἀπέλπιδες περὶ ἐλεύσεως βοηθείας, καὶ βλέποντες τοὺς ἐχθροὺς ἐνισχυομένους διὰ νέων στρατευμάτων, ἐξῆλθον τῶν προμαχώνων των, καὶ διὰ μέσου τῶν ἐχθρικῶν φαλάγκων ἐζήτησαν διέξοδον. Πάντες ἥρωϊκῶς ἀπέθανον. Μετὰ δύο ὥρας ἐπαρουσιάσθη καὶ ὁ Παπαθύμιος φέρων βοήθειαν πεντακοσίων περίπου Ὀλυμπίων· πλὴν μαθὼν τὴν καταστροφὴν, δὲν ἠθέλησεν ἵνα πολεμήσῃ κατὰ τῶν ἐχθρῶν, ἥδη εἰς δέκα χιλιάδας συμποσομένων. Ὅθεν ἐν τάξει ὑποχωρήσας ἀνῆλθε τὸν Ὀλυμπον, θρηνῶν ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τούτων συγγενῶν, καὶ καταρώμενος τοὺς προδότας.

Μετὰ τὴν Καδμεῖαν ταύτην νίκην ὁ Μουχτάρ πασᾶς ἦλθεν εἰς Τρίκαλα, πυρπολῶν τὰ χριστιανικὰ χωρία καὶ κατασφάζων τοὺς ἀθώους.

Χριστιανικῶν δὲ αἱμάτων κορεσθεὶς, διέταξεν ἵνα φέρωσι καὶ ἐκδάρωσι τὰς κεφαλὰς τῶν πεσόντων ἐπαναστατῶν, καὶ τὰ μὲν δέρματα ἀλατίσας ἔστειλεν ἐπὶ καρβανίου ἡμιόνων εἰς Ἰωάννινα, τὰ δὲ αἱματοφόρτα αὐτῶν λείψανα μετ' ἰσθέστου ἐν εἵδει πυραμίδος ἔκτισε.

Ὁ Βλαχάβας ἐλθὼν εἰς Κασάνδραν, καὶ ἀμέσως περάσας εἰς Σκόπελον ἀποφασίζει ἵνα κατὰ θάλασσαν πράξῃ ὅ,τι ἡ προδοσία ἐναυάγησεν ἐν τῇ ξηρᾷ. Ὅθεν στείλας ἐγκυκλίους πρὸς τοὺς Ἑλληνας,

καράβια νὰ μοῦ δώσετε νὰ κλείσω τὸ
[μπογάρι

νὰ γκεζερῶ ἔς τὴ θάλασσα, ὁ κόσμος νὰ
[τρομάξῃ,

ἐνοῦται μετὰ τοῦ Νικοτσάρα, τῶν Λαζαίων καὶ ἄλλων ἐξ Ὀλύμπου φυγόντων ἀρματολῶν, καὶ συγκροτήσας ἀξιόλογον καταδρομικὸν στολίσκον, μετὰ τῆς μανίας ἀπηλπισμένου ἤρξατο προσβάλλων τὰ τουρκικὰ πλοῖα, καὶ ἐνεργῶν εἰς τὰ παρᾶλια, ἰδίως

τῆς Θεσσαλίας, τολμηροτάτας ἀποβάσεις, καὶ ἀπανθρωποτάτας σφαγάς.

Ἀφ' ἐτέρου ὅμως καὶ ὁ Ἀλῆς ἐπὶ τῇ ἐπιμονῇ τοῦ διαβολόπαπα λυτσωδέστερος καταστάς, ἤγαγεν εἰς Ἰωάννινα πλῆθος Θεσσαλῶν αἰχμαλώτων, καὶ ἐπὶ στιγμὴν ἀποκοιμίσας τὴν κατὰ τῶν ἄλλων καπιταναίων ἐκδίκησιν, ἐδημοσίευσε τελείαν ἀμνηστείαν καὶ προσεκάλεσε τοὺς πάντας, ἵνα συγκεντρώσῃ τὰς προσπαθείας τῶν πρὸς σύλληψιν τοῦ τρομεροῦ ἀντάρτου.

Ἐν τούτοις καθ' ἑκάστην πῦξανεν ὁ ἀριθμὸς τῶν περὶ τὸν Βλαχάβαν καταδρομέων, μυρίας διαπραττόντων βιαιοπραγίας καὶ κακώσεις, καὶ αὐτὴν τὴν ἐμφάνισιν τοῦ σουλτανικοῦ στόλου ἀψηφούντων. Τούτου ἕνεκα ἡ Πύλη ἠναγκάσθη, συνεργὸν ἐνθερμον λαβοῦσα καὶ τὴν Μεγάλην ἐκκλησίαν, ἵνα παντὶ τρόπῳ περιποιηθῇ αὐτὸν καὶ ἀντιπάσης θυσίας, ἐπαναφέρῃ εἰς τὴν προτέραν ὑποταγὴν. Ὅθεν σουλτανικὸν φερμάνιον χορηγοῦν ἀμνηστείαν τῷ τε Παπαῖ Εὐθύμιῳ καὶ πᾶσι τοῖς μετ' αὐτοῦ ἐπαναστήσασιν, ἐδημοσιεύθη μετὰ πάσης ἐπιστημότητος ἐν Θεσσαλίᾳ, σταλὲν καὶ ἐν Σκοπέλῳ πρὸς γνῶσιν τῶν ἐνδιαφερομένων· συνάμα δὲ ὁ Ἀλῆς διετάσσεται ἵνα παύσῃ πᾶσαν ἐν Θεσσαλίᾳ ἐχθρικὴν ἐπίδειξιν, καὶ εἰς ἐπισφράγισιν ὅλων τούτων αὐτὸς ὁ πατριάρχης μετὰ τῆς περὶ αὐτὸν συνάδου γράφει τῷ Βλαχάβᾳ παραινεντικά γράμματα, καὶ λύων αὐτὸν ἀπὸ πάσης προηγουμένης ἁμαρτίας, ἐξορκίζει πρὸς ἐγκατάλειψιν σταδίου μῶμον μέγιστον προστρίβοντος εἰς αὐτὸν, καὶ ὡς χριστιανόν, καὶ ὡς ἱερέα τοῦ Ὑψίστου.

Ἐκ τοιούτων καὶ τηλικούτων προτροπῶν καὶ ἐξορκισμῶν δελεασθεὶς ὁ Βλαχάβας ἔπαυσε τὰς καταδρομάς, καὶ διαλύσας τὸν πειρατικὸν στολίσκον ἀπολύει τοὺς μετ' αὐτοῦ συναγωνιζομένους, ἐπὶ τῇ ὑποσχέσει, ὅτι οὗτοι ἀναλαμβάνοντες τὰ ἄρματωλίκια ἐν περιπτώσει καταδιωγμοῦ θέλουσι τῷ παράσχει ἐνθερμον βοήθειαν. Ὁ Ἀλῆς ἀφῆσας αὐτοὺς νὰ ἐπανέλθωσιν ἀνενοχλήτως εἰς τὰς πατρικὰς ἐστίας, ὕστερον τοῖς ἐπρόβαλλεν, ὅτι ἂν τῶν ἐπιθυμῶσι νὰ ζήσωσι μετ' αὐτοῦ εἰρηνικῶς, πρέπει νὰ τῷ παραδώσωσι τὸν Βλαχάβαν.

Τὸν Παπαθύμιον ἀβόλετο ὅπου καὶ νὰ ντέσουν μουτλάκ νὰ μοῦ τὸν πιάσουν αὐτοὶ καὶ νὰ τὸν δέσουν

Τὸ βέβαιον, ὅτι οἱ ἄρματωλοὶ δὲν ἠθέλησαν νὰ ἐκπληρώσωσι τὴν προδοτικὴν ἐντολὴν τοῦ αἰμοεόρου σατράπου· πλὴν οὗτος προλαβὼν εἶχε συλλάβει τὴν μεταξὺ τούτων καὶ τοῦ Βλαχάβα ἀλληλογραφίαν, καὶ πλαστογραφήσας ἐπιστολὴν τῶν Λαζαίων, ἐν ᾗ προσεκαλεῖτο ἄνω τῆς Κατερίνης ἐν ὠρισμένη ἡμέρᾳ καὶ ὥρᾳ, συνέλαβεν αὐτὸν ἅμα ἀποθάντα διὰ τῶν ἐκεῖ ἐνεδρευόντων πυλῶν ἀριθμῶν Ἀλβανῶν.

Ἐν τάχει καὶ ἐν πομπῇ ὁδηγηθεὶς εἰς Ἰωάννινα ὁ Βλαχάβας ἐδέθη ἐπὶ πασσάλου, ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ σεραγίου, καὶ ἐπὶ δύο ἡμέρας ἔμεινεν ἐκεῖ ἐκτεθειμένος εἰς τὰς ὕβρεις, τοὺς προπηλακισμοὺς καὶ τοὺς κολαφισμοὺς τοῦ φανατικοῦ ὄχλου.

Ὁ Πουκβίλλ, πρόξενος τότε τῆς Γαλλίας παρὰ τῷ Ἀλῇ, ἐξιστορεῖ οὕτω τὰς τελευταίας στιγμὰς τοῦ ἐθνομάρτυρος. «Προσδεδεμένον ἐπὶ πασσάλου ἐν τῇ αὐλῇ τοῦ σεραγίου ἐπανεῖδον τὸν Εὐθύμιον Βλαχάβαν, τὸν ὁποῖον ἄλλοτε συνήντησα μετὰ τῶν στρατιωτῶν τοῦ ἐν τῷ Πίνδῳ. Αἱ ἀκτίνες φλογεροῦ ἡλίου προσέβαλλον τὴν ἀγέρωχον ἐκείνην κεφαλὴν, ἥτις τοῦ θανάτου κατεφρόνει, καὶ ἄφθονος ἰδρώς ἔρρεεν ἀπὸ τῆς πυκνῆς αὐτοῦ γενειάδος. Ἐγνώριζε τὴν τύχην του, καὶ μᾶλλον ἀτάραχος τοῦ μελετῶντος τὴν σφαγὴν τοῦ τυράννου, ὕψωσε πρὸς ἐμὲ τοὺς πλήρεις γαλήνης ὀφθαλμούς του, ὡς νὰ μ' ἐλάμβανε μάρτυρα τοῦ κατὰ τὴν ἐσχάτην ἐκείνην ὥραν θριάμβου του. Μετὰ τῆς γαλήνης τοῦ δικαίου εἶδε τὴν τὸσον τρομερὰν διὰ τὸν κακοῦργον ὥραν ἐκείνην ἐγγίζουσαν· ἡσθάνθη, ἄνευ τρόμου καὶ παραπόνου, τὰ κτυπήματα τῶν δημίων· τὰ δὲ μέλη αὐτοῦ συρθέντα διὰ μέσου τῶν ὀδῶν τῶν Ἰωαννίνων, ἔδειξαν εἰς τοὺς ἐντρόμους Ἕλληνας τὰ λείψανα τοῦ τελευταίου τῶν ἀρχηγῶν τῆς Θεσσαλίας. Φεῦ! τὸσον ἐνδοξος τελευτὴ ἔφερε τὴν κηλίδαν ἐγκλήματος ἀνταρσίας, παρασυράσης τοσούτους ἀθώους εἰς τὸν τάφον; Ἀδυτοὶ τῆς προνοίας βουλαὶ, πάντοτε ἐρμηνεύεσθε διὰ θαυμασίων συγχεόντων τοὺς συνήθεις ὑπολογισμοὺς τῆς ἀνθρωπίνης διανοίας!»